

Toespraak *8 april 2009*

Wijzigingen voorbehouden. Alleen de gesproken tekst geldt.

Geachte aanwezigen,

Welkom in het provinciehuis, sinds kort rijksmonument en naar mijn overtuiging een prachtige plek om uw project 'Netwerkaanpak Veiligheidszorg' af te sluiten. Op deze slotbijeenkomst zijn tal van organisaties vertegenwoordigd, niet alleen de instanties die cultureel erfgoed beheren, maar ook de veiligheidspartners die met U werken aan de veiligheid van ons culturele erfgoed in Gelderland.

Het doet mij deugd dat zovelen aan de uitnodiging voor dit symposium gehoor hebben gegeven. U toont daarmee aan doordrongen te zijn van de noodzaak om ons gezamenlijke verleden zo goed mogelijk te beschermen en te behouden voor de toekomst.

Het zorgvuldig beheren van het cultureel erfgoed staat of valt met een goed beveiligingsplan. Wat kun je doen in geval van calamiteiten? Wat heeft dan het meeste prioriteit? Welke maatregelen kun je van tevoren nemen?

Afgelopen januari verwoestte een brand het streekmuseum Veluws Diorama in Nunspeet. En u herinnert zich ongetwijfeld het vreselijke ongeluk vorige maand in Keulen, waarbij in één klap het stadsarchief verloren ging. Je kunt je natuurlijk afvragen in hoeverre hier maatregelen getroffen hadden kunnen worden, maar los van het persoonlijke drama betekent het een groot verlies voor de wetenschap en de cultuur.

Veel van wat we weten uit de geschiedenis wordt in musea, bibliotheken en andere instellingen bewaard. Deze organisaties vormen als het ware ons tastbare collectieve geheugen. Dankzij hen wordt ons verleden zichtbaar gemaakt en krijgen we inzicht in het heden. We hebben het verleden immers nodig om het heden te kunnen doorgronden.

Gedeputeerde Esmeijer zei in dit verband al eens: “Voor een mens is het verliezen van het geheugen één van de ergste dingen die kunnen gebeuren. Zonder een goed werkend geheugen kun je de dingen om je heen eigenlijk niet begrijpen”.

Het project dat nu een afronding krijgt, staat niet op zichzelf. Tal van incidenten en initiatieven hebben hiervoor aan de basis gestaan. Daarnaast dwong wettelijke regelgeving u te kijken naar verbeteringen op het gebied van veiligheidszorg.

Het hoge water in 1995 vormde een belangrijke aanleiding tot nadenken over de bescherming van het Gelders culturele erfgoed ingeval van rampen en calamiteiten. In Tiel bijvoorbeeld staat een opslagplaats voor museumstukken van het Openluchtmuseum. Tijdens de hoogwatersituatie dreigde die opslagplaats onder te lopen. Op dat moment was er niemand die wist dat daar materiaal van het Openluchtmuseum was opgeslagen. De medewerker van het ministerie van OCW heeft toen uit eigen beweging ervoor gezorgd dat dit kostbare materiaal in veiligheid kwam. Een dergelijke situatie mag zich natuurlijk niet nog een keer voordoen.

Gelukkig heeft elk nadeel zijn voordeel en is men gaan inzien dat het verstandig is om op dit soort risico's te anticiperen. Door een zeer intensieve actie van het Instituut Collecties Nederland is er bijvoorbeeld

een handleiding gekomen voor het maken van een calamiteitenplan voor collectie beherende instellingen. En de Stichting het Gelders Erfgoed heeft zich heel intensief bezig gehouden met het ontwikkelen van het Netwerk Veiligheidszorg voor alle regio's in Gelderland.

Hierna waren de collectiebeherende instanties - u dus - aan zet. De medewerkers van het Gelders Erfgoed hebben intensief en in hoog tempo alle regio's bezocht om zo snel mogelijk tot een dekkend netwerk en een goede planvorming te komen. Ik heb begrepen dat door inspanningen van u allen in een record tempo plannen zijn ontwikkeld en vastgesteld.

Een groot winstpunt hierbij is dat u elkaar beter hebt leren kennen en door samenwerking tot meer in staat bent gebleken. Het is van grote waarde dat deze netwerkaanpak een brede basis krijgt in alle provincies en zo een structureel netwerk voor veiligheidszorg wordt opgebouwd.

De provincie Gelderland ondersteunt uw aanpak van harte - sterker nog - waardeert deze met een subsidie en de inzet van menskracht. U ziet het dus goed: ook voor het erfgoed is Gelderland dichterbij dan je denkt!

Maar we doen nog meer ter bescherming van het culturele erfgoed in tijden van rampen en crisis. Op de provinciale risicokaart, waarop allerlei bedrijven zijn vermeld die risicovol zijn voor hun omgeving, is ook een deel van uw instellingen opgenomen. Zo is in één oogopslag zichtbaar of en hoe ernstig uw collectie bij een ramp wordt bedreigd.

De kaart is zeker nog niet compleet, maar biedt vele mogelijkheden voor haar gebruikers, ook voor u. De heer Veldhoen zal daar straks meer over vertellen.

In het begin zei ik dat de voorbereidende fase is afgesloten door middel van dit symposium, maar ik denk dat we met elkaar kunnen vaststellen dat calamiteitenplannen nooit af zijn. U staat dan ook aan het begin van een nieuwe fase, namelijk kijken of het plan dat u hebt opgesteld ook daadwerkelijk werkt. Een fase van bijsturen en doorontwikkelen. En dat kunt u het beste doen door te oefenen.

Ik wens u een feestelijke afsluiting van fase 1 - zoals ik deze voor het gemak maar noem - en wens u voor vandaag een zinvol symposium toe. Hopelijk gaat u hierna met nieuw elan aan de slag en laat de slotsom van deze dag zijn dat u elkaar daarbij nodig heeft. Het Gelders erfgoed is van ons allemaal en daar moeten we met z'n allen zuinig op zijn.

Ik dank u wel.